

LARDAL KOMMUNE

**Kommunal plan for idrett, fysisk aktivitet og kulturbygg,
Lardal 2007-2010.**

INNHold:

	side
Innhold.	
1 Innledning.	3
1.1 Bakgrunnen for planen.	3
1.2 Hensikten med planen.	3
1.3 Planprosessen.	4
2 Status	5
2.1 Om Lardal.	5
2.2 Anlegg og aktiviteter i Lardal.	6
2.3 Klargjøring av begreper	7
2.4 Frister for tilskudd.	10
2.5 Nasjonale og regionale føringer.	
2.6 Lardal kommunes overordna føringer.	10
3 Analyse	13
3.1 Evaluering av forrige plan.	13
3.2 Framtidig behov for anlegg og aktiviteter	15
3.3 Kulturbygg. utfordringer.	19
4 Mål	20
5 Handlingsprogram	21
6 Litteraturhenvisninger	25

1 Innledning

1.1 Bakgrunnen for planen

Lardal kommune arbeider for å fremme idrett, friluftsliv, annen fysisk aktivitet og kultur. Arbeidet skjer i samspill med andre offentlige myndigheter, lag- og foreninger og næringsliv. *Kommunal plan for idrett, fysisk aktivitet og kulturbygg* er et virkemiddel for å lede denne felles innsatsen mot gode tiltak og god ressursbruk. Planen er også en forutsetning for ulike tilskudd. Kulturdepartementet krever kommunal plan for at tiltak kan bli tildelt spillemidler. Andre statlige tilskuddsordninger forventer også at tiltak er prioritert av kommunen i plans form. Også private bidragsytere, for eksempel næringsliv som ønsker å støtte ideelle formål, bidrar lettere.

Gjeldende (nåværende) plan, *Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og kulturanlegg 2000 – 2003* ble vedtatt av kommunestyret 7.3.2000. Planen kan deles inn i tre deler, slik:

- Status. (Kap 1, 2 og 3).
- Politiske målsettinger og strategier. (Kap 4 og 5).
- Handlingsprogram = prioritering av tiltak som skal gjennomføres (Kap 6).

Handlingsprogrammet har stort sett blitt tatt opp til behandling, og vedtatt av kommunestyret, hvert år. Politikkområdet, dvs målsettinger og strategier, har ikke vært vurdert siden vedtaket i år 2000.

Det er derfor på tide med en gjennomgang av politikken for området. Kommunen har selv dette behovet. Og offentlige og private samarbeidspartnere forventer og forutsetter gjennomgangen.

Kulturdepartementets veileder V-0798 gir føringer i planlegging for idrett og fysisk aktivitet. Kommunen følger denne. Utgangspunktet er planen som gjelder, dvs *Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og kulturanlegg* som ble vedtatt i år 2000. Denne revideres, dvs endres, der det er riktig, for å nå de målene en har for utviklingen av samfunnsområdet.

Anlegg og aktivitet for idrett, friluftsliv, fysisk aktivitet og kultur overlapper hverandre i stor grad i Lardal. Dette gjelder selve utøvelsen, så vel som organiseringen. Derfor er det også hensiktsmessig å la områdene omfattes av samme plan.

1.2 Hensikten med planen

Planleggingen har følgende hensikter (formål):

- Planen skal samordne planlegging for idrett, friluftsliv, annen fysisk aktivitet og kultur med øvrig kommuneplanlegging.
- Planen skal ivareta idrettens-, friluftslivets- og kulturlivets behov for anlegg og arealer, på kort og lang sikt.

- Planen skal stimulere til aktivitet, slik at alle i størst mulig grad får lyst til å drive en eller annen form for fysisk aktivitet, kulturaktivitet eller friluftsliv på sitt eget nivå.
- Planen skal bidra til å forbedre samarbeidet mellom idrett, friluftsliv, lag, foreninger næringsliv, kommunen og andre offentlige myndigheter, slik at ressurser blir best mulig utnyttet.
- Planen skal bidra til målretta politiske beslutninger til beste for idrett, friluftsliv og kulturlivet ellers i bygda.
- Planen skal oppfylle Kulturdepartementets krav til plan, som grunnlag for tildeling av spillemidler.

1.3 Planprosess

Endelig plan vedtas av kommunestyret. Oppgaven med å gjennomføre planarbeidet (formannskapet i sak 72/06) er gitt til administrasjonen, som har satt sammen denne arbeidsgruppa:

- Morten Wedde, avdelingsleder for oppvekst og kultur
- Morten Ulleberg, avdelingsleder for miljø- og bygdeutvikling
- Øystein Rønning, prosjektmedarbeider.

Det legges opp til at andre offentlige myndigheter, lag og foreninger, næringsliv og befolkningen generelt får anledning til å medvirke i planleggingen. Hovedmediet for informasjonen vil være kommunens nettsider, folkemøte og eventuelt spesielt avtalte møter når noen ønsker det.

Barn- og unges interesser ivaretas særskilt av barnas talsperson i plansaker, Heidi Skaug, leder for Styrvoll barnehage.

Framdriften er pr dato slik, - kryss viser at aktivitet er gjennomført:

tid	aktivitet	
27.06.06	Formannskapet vedtar å starte planarbeidet. Sak 72/06.	X
aug	Administrasjonen gjør seg kjent med tidligere planarbeid og handlingsprogram, og forbereder medvirkning.	X
aug-sept	Medvirkning av ideelle organisasjoner og andre aktører. Brev med invitasjon til medvirkning. Ett åpent folkemøte avholdt 31.08.06.	X
sept-okt	Administrasjonen utarbeider forslag til plan med prioritert handlingsprogram.	X
24.10.06	Formannskapet behandler planforslaget. Vedtak om høring.	
okt-nov	Høring. Møte(r) ved behov.	
nov-des	Administrasjonen sammenstiller og saksbehandler.	
12.12.06	Kommunestyret vedtar planen med handlingsprogram.	

2 Status

2.1 Om Lardal

Lardal har i år 2006 ca. 2450 innbyggere. Rundt 500 000 mennesker kan nå Lardal innen en times kjøretid.

Vest i Lardal finner vi store skoger som strekker seg fra Farris til Skrim og Notodden. Området kalles for Vindfjelltraktene, og ligger i Buskerud, Vestfold og Telemark fylker, og i Siljan, Lardal og Kongsberg kommuner. Vinterstid og i bærsesongen er Vindfjelltraktene viktige regionale friluftsområder. I tillegg til omfattende løypenett som brukes flittig av folk fra hele regionen, forsterkes vintertilbudet av alpinmulighetene i Svarstad Skisenter, og tilbudet i Fylkesanlegget for langrenn i Borgen.

Numedalslågen, som renner gjennom kommunen, er en av landets bedre lakseelver. Elva gir grunnlag for rekreasjon og næringsliv. Kjærra Fossepark ved Lågen er blitt et fyrtårn for det miljø- og friluftsbaserte reiselivet i Vestfold. Lardal kommune deltar også aktivt i Den grønne dalen. Her samarbeider kommunene Larvik, Lardal, Kongsberg, Flesberg, Rollag og Nore-Uvedal om bærekraftig forvaltning av Lågen, fra kildene på Hardangervidda til utløpet i Larviksfjorden.

Daleelva renner ut i Lågen nord for Steinsholt. Den har sine kilder i Lardal- og Siljan skogene. Skogsområdene ved Svartangen, Breivann, Langvann, Raubern, Kopa og Krokvannet ved Grønnli, fører ut i Daleelva. Elva renner gjennom en trang canyonformet dal, med Trollfoss som sin fremste attraksjon.

Herlandelva danner nerven i Herlandsdalen, som møter Lågendalen rett nord for Svarstad. Herlandsdalen danner på mange måter den nordre avgrensning for Vindfjelltraktene.

Kommunens beliggenhet nordøst i Vestfold gjør at kommunen har en særskilt utfordring ved å definere sin rolle i forhold til byene langs kysten. Kystsonen er en viktig ressurs for Lardals befolkning. Kystkommunenes evne til å forvalte disse ressursene kommer innlandskommunene til gode. Tilsvarende har innlandskommunene som Lardal, et klart ansvar for å se det regionale perspektivet i utmarksressurser, noe som igjen må prege den konkrete politikk i kommunen.

Utbyggingspresset er lite i Lardal. Størst er det for hytter. Dette styrer kommunen til avgrensning av områder, ved plan og forvaltning av plan. Dispensasjon fra planverket som styrer hyttebygging forekommer ikke. Lågen med sideelver og skogsvanna er i praksis vernet mot utbygging og annen reduksjon av verdien for natur og friluftsliv. Det skjer heller ikke utbygging i natur- og friluftslivsområder for øvrig. I kommunen legges det vekt på å tilrettelegge for naturvennlig turisme.

Lardal kommune fører med andre ord en troverdig, bærekraftig arealforvaltning. Dette har kommunen gjort lenge. Politikken er omforent politisk, og kommer til nytte for befolkningen i en stor region.

2.2 Anlegg og aktiviteter i Lardal

Lardal kommune besitter en rekke anlegg for idrett, friluftsliv og kulturaktiviteter. Her følger en oversikt:

Driver:	Anlegg og størrelse:
Lardal Kommune	Lardal ungdomsskole-gymsal 200 kvm og svømmesal 8x16,67m Klokkergården 280 kvm, Bruahølen bade plass, Daleelva bade plass, Lågastien 25 km, Kjærra Fossepark, Biblioteket 135 kvm, Ungdomsklubben 190 kvm, barneskolens mediateket, gapahuk
Svarstad Idrettslag	Borgen fylkes langrennanlegg m/ 10 km lysløyper og div servicebygg Svarstad fotballbane 67x102 m, treningsfotballbane 63x103 m, Svarstad friidrettsanlegg, Svarstad håndballbane, ballbinge, akebakke, basketbane, kiosk, og div sommer/skiturløyper, Styrvold treningsfotballbane 48x89 m
Lardal Jeger & Fiskelag	Gyldenspissen Jakttskytebane, klubbhus
Brufossfisket	Lindsverklegga fiskeplass for funksjonshemmede, Brufoss natursti
Svarstad Skisenter AS	Alpinanlegg med 4 nedfarer og 2 aktivitetsbakker
Lågen Travlag	Skjerven travbane
Styrvoll Skytterlag	Skytterbane 200m, Skytterhuset 300 kvm
Lardal Revolver- og Pistolklubb	Sandrønningen pistolbane 30 m
Lardal O-lag	Div turstier og turkart
Lardal Historielag	Heivegen og Kullvegen 55 km
Styrvoll Ungdomslag	Breidablikk
Hem Ungdomslag	Åsly lokale
Berg sanitet	Berg gamle skole
Nordgardsetra 4H-seter	Div naturstier og 8 seterhus
Tønsber & Omegn Turistfor.	Trollvannstua med 5 mål tomt
Larvik & Omegn Turistfor.	Prestesetra
Lardal Røde Kors	Lardal Røde Kors Huset
Stiftelsen Kjærra Fossepark	Kjærra Fossepark
Andre private	Kjærra Amfi, Fiske- og friluftskart - Vindfjellmarka, rideanlegg

Fakta om lag- og foreninger som disponerer anlegg i kommunen:

MEDLEMSTALL OG AKTIVITETER	Medlemmer	Aktive	Under 18 år	Aktiviteter
SVARSTAD IDRETTSLAG	400	300		Fotball, langrenn, friidrett, basket, skøyter, terrengsykling
LARDAL ORIENTERINGSLAG	63		14	Orientering
LARDAL REVOLVER- OG PISTOLKLUBB	43			Pistolskyting
LARDAL JEGER- OG FISKERLAG	360		34	Rifle- og hageskyting, div friluftaktiviteter
STYRVOLL SKYTTERLAG	200	65	45	Skyting
STIFTELSEN KJÆRRA FOSSEPARK				Turgåing, fiske, konserter, mm
LARDAL HESTEFORENING	74		30	Riding
LÅGEN TRAVLAG				Trav og galopp
LARVIK & OMEGN TURISTFORENING	2000		200	Turgåing
TØNSBERG & OMEGN TURISTFORENING	3800		400	Turgåing
HEM UNGDOMSLAG	149		39	Revy, teater
STYRVOLL UNGDOMSLAG	300		100	Revy, teater, div sosiale tilstelninger
LARDAL RØDE KORS HJELPEKORPS	370		8	Røde Kors aktiviteter

(Opplysninger etter forespørsel til lag- og foreninger 2006.)

2.3 Klargjøring av begreper

Idrett

Med idrett forstås aktivitet i form av konkurranse eller trening i den organiserte idretten.

Fysisk aktivitet

Med fysisk aktivitet forstås egenorganiserte trenings- og mosjonsaktiviteter, herunder friluftsliv og leikpregede aktiviteter.

Friluftsliv

Friluftsliv er opphold og fysisk aktivitet i friluft, i fritiden, med sikte på miljøforandring og naturopplevelser.

Idrettsanlegg – klassifisering

Idrettsanlegg er anlegg der det drives organisert idrett. Anlegget har fastsatte mål og fast oppmerking. Det kan også være et mindre anlegg eller område der det foregår uorganisert idrett. Anleggene kan deles inn i:

Nærmiljøanlegg er anlegg eller områder for egenorganisert fysisk aktivitet, hovedsakelig beliggende i tilknytning til bo- og/eller oppholdsområder. Ofte legges de i tilknytning til skole- eller idrettsanlegg.

Området skal være fritt allment tilgjengelig, og beregnet primært for barn og ungdom (6 – 19 år), men også for lokalbefolkningen for øvrig. Det er et krav at nærmiljøanleggene som hovedregel er tilgjengelige for funksjonshemmede. Nærmiljøanlegg er uteanlegg.

Kommuneanlegg er anlegg med en standard som tilfredsstillt krav for å arrangere kretsmeesterskap. Det er anlegg for organisert fysisk aktivitet hvor det kan drives konkurranse eller trening. Anleggene vil også kunne være åpne for uorganisert fysisk aktivitet.

Fylkesanlegg er anlegg med en standard som tilfredsstillt krav for å arrangere norgesmeesterskap. Denne kategorien er avskaffet som offisiell anleggskategori i KKD's kategorisering av anlegg. I dag opereres det med nærmiljøanlegg, kommuneanlegg og nasjonalanlegg. En har likevel valgt å beholde begrepet fylkesanlegg, fordi det sier noe om dimensjoneringen, og fordi det pågår en diskusjon omkring fylkeskommunal støtte til slike anlegg.

Nasjonalanlegg er anlegg med en standard som tilfredsstillt krav for å arrangere internasjonale mesterskap.

Friluftsområder og friområder

Friluft- og friområder blir ofte brukt som fellesbetegnelser på grønne områder som er tilgjengelige for allmennhetens frie ferdsel.

Friluftsområder er store, oftest uregulerte områder som i hovedsak er i privat eie, og som omfattes av allemannsretten. Det er ikke krav om parkmessig opparbeidelse, kun tilrettelegging og bruk. Områdene benyttes til turliv, jakt og fiske, trim og aktiv trening. I kommuneplanens arealdel er friluftsområdene oftest vist som LNF-områder. I reguleringsplansammenheng kan friluftsområder avsettes til spesialområder for friluftsliv.

Friområder dekker avgrensede områder med spesiell tilrettelegging og opparbeidning for allmennhetens uhindrede rekreasjon og opphold. Områdene er vanligvis ervervet, opparbeidet og vedlikeholdt av kommunen. De kan være parkanlegg, turveier, lysløyper, lekeplasser, nærmiljøanlegg og badeplasser, men kan også omfatte inngrepsfrie naturområder, for eksempel koller, sletter og bakker i nærmiljøet.

Rehabilitering av anlegg

Rehabilitering av et idrettsanlegg er en istandsetting av anlegget som skal gi vesentlig funksjonell og bruksmessig standardheving i forhold til dagens situasjon. Rehabiliteringen vil som regel bety inngrep i anleggets struktur eller utforming, for å tilpasse det til nye funksjoner og bruksområder.

Spillemidler idrett – friluftsliv

Det kan søkes om spillemidler til idrettsanlegg, friluftsområder, friområder og til rehabilitering av anlegg. Hovedregelen er at det kan gis tilskudd på 1/3 av kostnad eller inntil 700.000. Det er en rekke unntak fra denne hovedregelen.

Andre tilskuddsordninger: Landbruksdepartementet har en egen stønadsordning for miljøtiltak i landbruket. Ordningen omfatter også stier, turveier, informasjonstavler o.a. Miljøverndepartementet gir også tilskudd til aktivitetsformål, stimulering, tilrettelegging m.m. innenfor friluftslivet.

Kulturlokaler – klassifisering

Kulturlokaler er en samlebetegnelse på alle bygg og lokaler som kan benyttes til kultur- og fritidsaktivitet, arrangement, møter, selskaper og lignende

Lokale kulturbygg er fellesbenevnelsen for samfunnshus, kulturhus, grendehus, allaktivitetshus, bydelshus og organisasjonseide forsamlingshus.

Regionale kulturbygg er lokaler og bygg som gir rom for ulik kulturell virksomhet, formidling av kunst og kultur, egenaktivitet og møte- og forsamlingsvirksomhet. Husene skal fungere som et kulturelt møtested for regionen og for lokalmiljøet.

Utendørs kulturarenaer defineres i denne planen som kulturlokale.

Kulturbygg – spillemidler

Fra 2006 er tildeling av spillemidler til lokale kulturbygg delegert til den enkelte fylkeskommune. Det gjelder også retningslinjer for tildeling av midler.

Retningslinjer for Vestfold:

Primær gruppe:

Profesjonelt drevne kulturhus og arenaer for produksjon og formidling av kunst og kultur (herunder skoler). Denne gruppen tildeles 70 % av årlig ramme til kulturbygg

Sekundær gruppe:

Forsamlingshus, grendehus og samfunnshus.

Denne gruppen tildeles 30 % av årlig ramme til kulturbygg.

Det er ingen nedre grense for totalkostnad for en søknad.

Godkjenning av anlegg ved søknad om spillemidler, informasjon og rådgivning

De fleste idrettsanlegg forhåndsgodkjennes av kommunen. Den endelige godkjenningen foretas av fylkeskommunen, og i enkelte tilfeller av kultur- og kirke departementet. En forhåndsgodkjenning omfatter flere forhold. Det er de samme kravene til kulturbygg som til idrettsanlegg:

- Idrettspolitiske. Er anlegget oppført i det kortsiktige handlingsprogrammet til plan for idrett, fysisk aktivitet og kulturbygg?
- Idrettsfaglige. Er anlegget planlagt i overensstemmelse med idrettens egne bestemmelser og krav til utforming og dimensjonering?
- Anleggstekniske. Er de tekniske løsningene og materialvalg i overensstemmelse med gjeldende bestemmelser?
- Estetiske og miljømessige. Er disse sidene ved tiltaket ivaretatt på en forsvarlig måte.

Tiltak for friluftsliv og nærmiljøanlegg skal gjennom en tilsvarende vurdering som det idrettsanlegg får. I tillegg forutsetter kommunen at friluftsansvarlig i fylkeskommunen og hos fylkesmannen er aktive medspillere for å få til best mulig løsninger.

Alle tiltak vurderes opp imot kommunens sjekklister for naturvennlig tilrettelegging. Det idrettsfaglige vurderes i samarbeid med idrettsrådet.

Rådgivning og informasjon om anleggsutbygging er en offentlig oppgave. Der kommunen må ha hjelp, hentes den hos Fylkeskommunen eller Fylkesmannen. Kultur- og kirkedepartementet og Direktoratet for naturforvaltning står for rådgivning og informasjonsarbeidet over fylkesnivået.

Sikring av arealer

Arealer til idrett og friluftsliv sikres først og fremst gjennom plan, avtale, salg, eller ved ekspropriasjon. Arealene sikres best dersom de er tatt med i en plan vedtatt etter plan- og bygningsloven, dvs. en reguleringsplan, bebyggelsesplan, eller etter at arealene er tegnet inn i kommuneplanens arealdel. Vanligvis vil det være nødvendig å utarbeide en reguleringsplan, og at man med bakgrunn i denne inngår en avtale om leie eller kjøp.

2.4 Frister for tilskudd

Administrasjonens arbeid med kommunens budsjett- og økonomiplan starter på våren for neste kalenderår og de tre påfølgende år. Ønsker om kommunal støtte til finansiering av nye anlegg eller rehabilitering av eksisterende anlegg bør være administrasjonen i hende så tidlig som mulig om våren, og senest 1. august. Dersom denne fristen ikke kan overholdes, må saken drøftes med administrasjonen.

Frist for søknad om forhåndsgodkjenning ved søknad om spillemidler er 15. oktober, da det ofte er en tidkrevende prosess å avklare og dokumentere alle spørsmål. En senere frist må avtales med administrasjonen. Frist for oversending av søknad til fylkeskommunen er 15. januar.

Handlingsprogrammet for idrett, fysisk aktivitet og kulturbygg rulleres hvert år i kommunestyrets desembermøte. Frist for innspill er 15. november da idrettsrådet skal prioritere tiltakene før saken legges fram for formannskap og kommunestyre.

2.5 Nasjonale og regionale føringer og forutsetninger for planen

Føringer fra Vestfold Fylkeskommune:

Fylkesplan 2006-09:

”For hele befolkningen må det satses på tilrettelegging og informasjon om friluftsområder og friluftaktiviteter for å fremme livsglede, trivsel og bedre fysikk. Forholdene må legges til rette for gående og syklende trafikanter, både ut fra hensyn til miljø og mosjon,”

Vestfold Fylkeskommune sier i et møte med Lardal kommune, at kommunen fremstår som en jakt/fiske kommune med godt skyttermiljø, og at vi bør bygge videre på dette. Andre føringer fra regionalt hold, er at det bør satses på merkede turstier ala ”kyststiene”, også i indre strøk. Videre opplyses det om at de har en målsetting om at det skal komme flere søknader om spillemidler som fremmer friluftaktiviteter, og ikke bare idrettsanlegg.

Føringer fra Kulturdepartementet:

Tilstandsrapport 2003, Om idrett og fysisk aktivitet i Norge

St.meld. nr.14 (1999-2000) *Idrettslivet i endring*, slår fast at den overordnede visjonen for statens idrettspolitik er idrett og fysisk aktivitet for alle. Meldingen understreker at staten i første rekke har barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år) som sentrale målgrupper.

Statlig anleggspolitikk er at anlegg i lokalmiljøet som stimulerer og tilfredsstillende barns behov for fysisk aktivitet i organiserte og egenorganiserte former, prioriteres særskilt. Når det gjelder ungdom, tas det sikte på å utvikle anlegg som tilfredsstillende ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Anleggene bør fungere som sosiale møteplasser i lokalsamfunnet.

Under *Overordnede mål og målgrupper*, sier KKD bl.a. at Anleggsmassen bør tilpasses aktivitetsprofilen i befolkningen. Den statlige idrettspolitikken skal bidra til at befolkningen har et bredt spekter av lokalt forankrede aktivitetstilbud, både i regi av den frivillige medlemsbaserte idretten og gjennom muligheten for egenorganisert aktivitet.

Spillemidler: Spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS fordeles fra og med 2005 med en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål. Til idrettsanlegg i kommunene er det i 2006 avsatt 596 mill. I tillegg er det avsatt 120 mill. til lokale idrettslags arbeid for barn og unge (6-19år). Tilskuddsordningen er ment som en håndrekning til fortsatt frivillig mobilisering i nær- og lokalmiljø. NIF har gjennom idrettsrådene, ansvaret for distribusjon av disse midlene.

Føringer fra Miljøverndepartementet:

”Allemannsretten ligger til grunn, og sikrer for all friluftaktivitet i landet”

St.meld. nr. 39 (2000-2001) Hovedlinjer i en ny friluftspolitikk

”Regjeringen vil bl.a.

- *I større grad enn nå, legge til rette for at kommunene kan løse viktige oppgaver for friluftslivet.*
- *Legge flere av de hjemlene frilufsloven gir for å fremme friluftslivet, til kommunene.”*

Strategiske mål:

”Alle skal ha anledning til å drive friluftsliv som en helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og i naturen ellers.”

”Undersøkelser viser at ungdoms deltagelse i friluftsliv er redusert de siste tiårene. Dette gjør ungdom til en viktig målgruppe for motiveringsarbeidet.”

Føringer fra Helse- og Omsorgsdepartementet:

Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005-2009

Visjonen er bedre folkehelse gjennom økt fysisk aktivitet i befolkningen. Målet er å øke andelen barn/unge og voksne som driver fysisk aktivitet på et nivå i tråd med faglige anbefalinger – som er minst 1 time daglig fysisk aktivitet for barn og unge, og minst en halvtime daglig fysisk aktivitet for voksne og eldre.

”... økt fysisk aktivitet skal oppnås gjennom en samlet strategi som omfatter tiltak på flere samfunnsområder og arenaer – i barnehage, skole, arbeidsplass, transport, nærmiljø og fritid.”

”For å oppnå økt fysisk aktivitet i befolkningen er det nødvendig med tiltak innen følgende områder:

- *Tilrettelegging av fysiske omgivelser med vekt på tilgjengelighet for alle.*
- *Bidra til at det finnes lokale lavterskeltilbud med gode muligheter for fysisk aktivitet på fritiden og på viktige arenaer som barnehage, skole og arbeidsplass.*
- *Motivere til en aktiv livsstil.”*

2.6 Lardal kommunes overordna føringer

Det er særlig Kommuneplanens langsiktige del 2005 – 2014, vedtatt 01.03.05, som gir føringer for Kommunal plan for idrett, fysisk aktivitet og kulturbygg.

Med visjonen -

Vi ønsker at enda flere hyggelige mennesker skal leve trygt og godt i vår vakre kommune

er de overordna målene for samfunnsutviklingen i Lardal (kortfatta gjengitt):

- Befolkning. I planperioden skal det være en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på 1 %.
- Arbeidsplasser. Antall arbeidsplasser skal økes slik at netto utpendling ikke blir større, selv med befolkningsvekst.
- Boligtomter. I planperioden skal det i gjennomsnitt stilles minst fem byggeklare boligtomter til rådighet i året.

For å oppfylle visjonen, og nå målene, er det to prioriterte satsingsområder:

- Gode oppvekstvilkår. Med dette menes at en vil prioritere utvikling av kvalitet og kapasitet i barnehage og skole for å møte innbyggernes behov og forventninger. En innser også at det er nødvendig å sikre barn og unges muligheter til organisert og uorganisert positiv aktivitet på fritida.
- Økt folketall. Arbeidet med å synliggjøre og klargjøre tomter og boliger må prioriteres. Videre er det viktig å stimulere til flere arbeidsplasser innenfor kommunens grenser.

Disse to hovedmålene for samfunnsutviklingen i Lardal er gjensidig avhengige av hverandre. Gode oppvekstvilkår er avgjørende for at kommunen skal være attraktiv å bo i, og flytte til. Økt folketall gir bedre grunnlag for tilbud av oppvekstvilkår, herunder kultur, idrett og fysisk aktivitet.

3 Analyse

3.1 Evaluering av forrige plan

Forrige plan har vært gjeldende siden 2000. Handlingsprogrammet har vært rullert hvert år og det har vært stor enighet i forbindelse med hvilke anlegg som skulle prioriteres både i idrettsrådet og i de politiske organer.

Ferdigstilte prosjekter er tatt ut av handlingsprogrammet. Når det har kommet forslag om nye idrettsprosjekter, er idrettsrådet i kommunen bedt om å komme med sine prioriteringer før den politiske behandlingen. Det samme gjelder når prosjekter foreslås plassert i en høyere kategori, fra C til B, og fra B til A.

Den første planen fra 1996 var et steg inn i en ny generasjon planer for Lardal når det gjelder idrett og friluftsliv. Denne planen og den etterfølgende for perioden 2000 – 2003, la føringer for arbeidet med idrett og friluftsliv som har vært styrende for kommunens politikk på dette området. Hovedintensjonen i planen fra 1996 og den etterfølgende, var at tilbudet om idrett og friluftsliv skulle bygge på kommunens naturgitte forutsetninger. Søknadene om spillemidler fra lag og foreninger viser også at dette var en riktig prioritering. Ser vi på innvilgede søknader om spillemidler har anlegg for ski og skyting fått oppunder halvparten av midlene. Resten har gått til orientering, dagsturhytte og Kjærra friluftsbad.

Styrvoll Ungdomslag har fått tilsagn om spillemidler til utvidelse av Breidablikk, men har måttet redusere planene og derfor gitt avkall på tildelingen i denne omgang.

Tiltakene i det prioriterte handlingsprogrammet var gruppert på følgende måte:

Gruppe A

Tiltak som enten er i gang eller som settes i gang slik at de er i gang når planperioden begynner, samt saker som i hovedsak ikke forutsetter betydelig kommunalt engasjement, planfaglig, teknisk eller økonomisk.

Gruppe B

Tiltak som startes opp så snart tiltakene i gruppe A blir ferdig, eller ved eventuell tilførsel av ekstra/eksternt tilførte ressurser/finansiering

Gruppe C

Uprioritert reserveliste. Sakene står på venting, til prioriterte saker løses, eller avlyses.

Tiltak som har fått spillemidler

Nærmiljøanlegg

Ansvarlig	Anleggstype	Tilskudd	Status
2002			
Hukesletta Borettslag	Nærmiljøanlegg	182.000	Gjennomført
2005			
Svarstad Idrettslag	Ballbinge	200.000	Gjennomført

Ordinære anlegg for idrett og friluftsliv

Ansvarlig	Anleggstype	Tilskudd	Status
2000			
Svarstad Idrettslag	Borgen, utvidelse av løypenett	440.000	Gjennomført
2001			
Lardal JFF	Skyteanlegg	377.000	Gjennomført
2002			
Lardal orienteringslag	O-kart	65.000	Gjennomført
Svarstad Idrettslag	Lysløype Svarstad	50.000	Gjennomført
2003			
Svarstad Idrettslag	Lagerbygg	204.000	Gjennomført
2004			
Styrvoll Skytterlag	Skytebane 200 m	212.000	Gjennomført
2006			
Tønsberg og Omegn Turistforening	Dagsturhytte-utbygging og utbedring	120.000	
Lardal kommune	Kjærra Friluftsbad	750.000	

Rehabilitering

Ansvarlig	Anleggstype	Tilskudd	Status
2004			
Svarstad Idrettslag	Borgen – garderober	106.000	Gjennomført

Kulturbygg

Ansvarlig	Anleggstype	Tilskudd	Status
2002			
Breidablikk andelslag	Breidablikk, utvidelse	252.000	Ikke gjennomført

Tiltak gjennomført uten økonomisk støtte:

Planen omfattet ikke bare tiltak som forutsatte tilskudd av spillemidler for å kunne realiseres. Mange tiltak har blitt gjennomført av lag og foreninger med egne krefter og ressurser. Dette er det grunn til å berømme.

Svarstad Idrettslag og Lardal o-lag har merket huldrestier opp til 13 topper, og frister de av kommunens innbyggere som har vært på 8 topper med å være med på en trekning om fine premier.

Svarstad Idrettslag har satt opp kiosk ved fotballbanen, og er i gang med å innrede underetasjen til klubblokaler.

Ikke gjennomførte tiltak:

En rekke tiltak har ikke blitt gjennomført av forslagsstiller, dels fordi det av ulike grunner ikke har latt seg gjennomføre og derfor blitt trukket. Dels har årsaken vært at tiltaket ikke har

blitt prioritert høyt nok av eier, eller at det ikke har vært midler eller andre ressurser til gjennomføring.

Flere av disse tiltakene vil likevel være aktuelle i planperioden 2007 - 2010. Det kan f. eks. være å bygge en aktivitetsbakke i Fylkesanlegget i Borgen, og rehabilitering av Lågastien er også en gjenganger som kan bli realisert, helt eller delvis.

Generelt:

I tillegg til i overveiende grad å være utendørs anlegg/tiltak, har forslagene til felles at de vil kunne nyttes av mange, og at det er lag og foreninger som står bak. Dette viser hvor viktig det frivillige arbeidet som nedlegges av disse er for kommunens innbyggere.

3.2 Framtidige behov – idrett og fysisk aktivitet

Hovedutfordring

Tittelen på de to foregående planene var Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og kulturanlegg. Nå er dette fra Kultur – og kirke departementet endret til Plan for idrett og fysisk aktivitet. Dette innebærer ingen nedprioritering av friluftsliv, men en understrekning av at planen skal gi rom for mange former for fysisk aktivitet, både i organiserte og uorganiserte former. Hovedutfordringen vil være å legge til rette for at få folk i alle aldre ønsker og kan utøve en eller annen form for fysisk aktivitet.

Fysisk aktivitet er viktig da det bidrar til å skape glede, trivsel, gir opplevelser, og ikke minst en bedre helse både fysisk og psykisk.

En undersøkelse fra USA viser at fysisk inaktivitet er en større risikofaktor for helsa enn røyking, kolesterol og høyt blodtrykk. For helsa er det bedre å være litt for overvektig og fysisk aktiv, enn inaktiv og slank.

Barn og unge – utfordringer

Små barn beveger seg mye. Etter hvert som de vokser til, avtar den fysiske aktiviteten for mange. På denne bakgrunn har Norges Idrettsforbund formulert følgende utfordringer:

- Hvordan skal vi få barna til å bevege seg mer i en hverdag hvor stadig flere er fysisk inaktive?
- Hvordan skal vi legge til rette for et mangfoldig idrettstilbud for barn?
- Hvordan skal vi gi barn aktivitetsglede som gir inspirasjon til fysisk aktivitet livet ut?

Forskning viser at det er sammenhenger mellom et barns daglige aktivitetstilbud og motorisk utvikling. Det antydes også at det kan finnes sammenhenger mellom fysisk aktivitet og kognitiv utvikling. Professor Aarøe sier det slik: *"I ungdommen legges grunnlaget for helsen senere i livet. Dette gjelder både den somatiske og den mentale helsen."* Det kritiske tidspunktet er ved inngangen til ungdomsårene. Det inntreffer da en polarisering hvor mange opprettholder en sunn og aktiv livsstil, mens andre ikke gjør det.

En norsk WHO-undersøkelse fra 1997/98 viser at gutter er mer fysisk aktive enn jevnaldrende jenter, og det er en klar sammenheng mellom grad av fysisk aktivitet og opplevd helse.

Voksne - utfordringer

I en undersøkelse blant personer i alderen 55 – 75 år, gjennomført av Norges Idrettsforbund og Olympiske komité, oppgir 82 % av utvalget å ha vært i fysisk aktivitet fra under 1 time til 5 timer eller mer i uka i gjennomsnitt. Mosjonsaktiviteter utendørs er den vanligste kultur- og fritidsaktiviteten i denne aldersgruppen. Motivet for å være fysisk aktive er for de fleste at de føler seg bedre, at de holder seg friske, og at det har en forebyggende effekt i forhold til sykdom og andre fysiske plager.

Forskning som gjennomføres av Leif Sandvik ved Ullevåll sykehus, viser at regelmessig fysisk aktivitet halverer risikoen for sykdom og død før fylte 70 år. I det yrkesaktive liv tyder denne forskningen på at sykdom oppstår gjennomsnittlig 10 år senere for de som er regelmessig fysisk aktive. Dette vil sannsynligvis også ha en vesentlig betydning for redusert sykefravær i den yrkesaktive perioden.

Det er, og vil i sterkere grad bli, en lokal utfordring å kunne tilby den voksende eldre befolkning muligheter for varierte fysiske aktiviteter. En befolkning som i langt større grad enn det som har vært vanlig fram til nå vil stå fram med sine behov og ønsker.

Hvordan møte utfordringene

I det følgende pekes det på områder og problemstillinger det kan være aktuelt for kommunen, andre offentlige myndigheter, lag og foreninger, og private å gå inn på for bedre å legge til rette for idrett og fysisk aktivitet.

- Det er viktig å legge til rette for leik og fysisk aktivitet der barn og unge bor. Det kan være leikeplasser ved boligområder, eller nærmiljøanlegg i Svarstad og Steinsholt. I Svarstad er det to slike anlegg ved skolen. Det ene med bl.a. basketballbane, kulebakker til ski og sandkasse. Det andre er en ballbinge. Disse anleggene nyttes både i skole/SFO-tid, og i barns og unges fritid. Vinterstid, når det ligger til rette for det, gjøres det i stand en liten skøytebane ved barneskolen, som er mye brukt både i og etter skoletid.

Det er viktig at slike anlegg videreutvikles for å fange opp nye trender og interesser blant barn og unge. Generelt kan man si at, når det gjelder ungdom er det et mål å utvikle anlegg som tilfredsstiller ungdommens behov for utfordringer og variasjon, og ungdom må gis mulighet til å medvirke i utforming av anlegg. Det er viktig at anleggene også kan fungere som gode sosiale møteplasser.

- Rammeplanen for barnehagen legger stor vekt på fysisk aktivitet. Rapporter etter den tre-årige kvalitetssatsingen *Den gode barnehage 2001 – 2003*, viser at tur i skog og mark er et kjennetegn på norske barnehager, og at hele 89 % av barna liker å gå tur i marka. I våre barnehager er uteaktivitet helt sentralt i drifta. Det må derfor satses videre på å sikre at ansatte i barnehagene har kompetanse om tilrettelegging for fysisk aktivitet som inkluderer alle. Ved utbygging av barnehager må nærhet og tilgjengelighet til gode uteområder være ivare tatt.

- Å tilrettelegge for økt fysisk aktivitet på skolen er viktig. I Kvalitetsutvalgets innstilling, *St. meld. Nr. 30 2003-2004*, ble det anbefalt en times fysisk aktivitet pr. dag, også de dager det ikke var kroppsøving. Departementet skal utvikle modeller for hvordan dette kan

tilrettelegges innenfor de rammer skolen har. Det kan være organiserte og uorganiserte aktiviteter både i friminutt og undervisningstimer.

- I en undersøkelse gjort på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet kommer det fram at bare 11 % av befolkningen kjenner til anbefalingen til voksne om å være moderat fysisk aktiv 30 minutter hver dag. Bare 1 av 3 oppgir at de går minst 10 minutter i strekk hver dag, og hver sjette nordmann har ikke gått 10 minutter i strekk den siste uka. Det oppmuntrende er at de aller fleste tror de kan klare å oppfylle anbefalingen om 30 minutter daglig fysisk aktivitet. Dette viser nødvendigheten av opplysning og holdningsskapende arbeid som i første rekke må være en offentlig oppgave. I Lardal vil slik informasjon kunne gis bl.a. i Huldra.

- En undersøkelse fra 1995 foretatt av førsteamanuensis Kjell Holm ved Høgskolen i Telemark blant voksne i Vestfold, ga følgende konklusjoner:

- Flere driver fysisk aktivitet i Vestfold enn landsgjennomsnittet av tilsvarende aldersgrupper
- Få driver fysisk aktivitet i regi av idrettslag
- Fysisk aktivitet drives på mange forskjellige arenaer

Den rangerte "9 på topp listen" som viser hvor vestfoldinger er fysisk aktive var:

1. Nære skogsområder
2. Gang-/sykkelveier
3. Turløyper
4. Svømmehaller
5. Lysløyper
6. Andre anlegg/områder
7. Gymnastikksaler
8. Helsestudio
9. Idrettshaller

Dette er 10 år siden. Rekkefølgen kan være annerledes i dag, men sannsynligheten for at de tre første fortsatt gjelder er stor. Også på de tre først prioriterte valgene kan det legges bedre til rette i vår kommune, og samtidig ivareta de andre treningsarenaene. Lardal kommune er i den heldige situasjon at den har en svømmehall som er godt besøkt. Hadde flere kommet om den hadde vært åpen noen timer lørdag formiddag?

- Gang- og sykkelveier har stått på handlingsprogrammet siden den første planen. Slik veitrafikken har utviklet seg, har de ikke blitt mindre viktige. For ikke bare å kunne brukes på dagtid, må de ha en viss belysning. Den optimale løsningen vil eksempelvis være å kombinere gang- og sykkelvei med turvei/skolevei og lysløype. Enkelte steder i kommunen kan slike veger nyttes til å binde sammen mindre beferdede veier som allerede ligger der slik at man kan få runder eller lengre strekninger å ferdes langs. De vil også være trafikksikre. Slike veier er i handlingsprogrammet kalt "missing links".

- Lardal har store friluftarealer. Områdene ved Breivann, Presteseter og Borgen er blant fylkets mest besøkte skiområder, og det er viktig at løypenettet opprettholdes og at flere løypenett om mulig knyttes sammen. På kveldstid, og når det er lite snø, er Borgen svært godt besøkt, også av mange som bor utenfor kommunen. Borgen har muligheter for å produsere kunstig snø, og benyttes med sine brede og velpreparerte løypetraseer til skirenn av klubber i hele fylket. Det er derfor viktig at Borgenanlegget kan fortsette som Fylkesanlegg. Med en aktivitetsbakke eller skileikeområde, ville anlegget dekke aktivitetsbehovet til en småbarnsfamilie. For de som ønsker mer fart og spenning er Svarstad Skisenter med sine fire nedfarter og to aktivitetsbakker viktige. Til sammen gir disse anleggene et bredt skitilbud det

er viktig å opprettholde. Dersom dette ble supplert med lysløyper og oppkjørte løyper på jorder nær der folk bor, ville skilighetene ligge svært godt til rette. I Svarstad har lysløypa blitt satt i stand igjen, og det har også vært kjørt opp løyper på jorder. Begge deler har vist seg populære.

- Mange ferdes ute i Lardals-naturen, og det er store områder med mange tømmerveier og stier. I framtida vil friluftsliv, herunder jakt og fiske, i disse områdene heller øke enn minke. Det gjelder både i forhold til egne innbyggere og innbyggere i regionen. Sammenhengende turstier fra f. eks. kysten til Hardangervidda, har lenge vært ønsket. Flere steder i Norge er det anlagt turveier hvor man kan ferdes med rullestol og barnevogn, og som samtidig er lette å ta seg fram på for personer som er noe dårlig til beins. Rasteplasser med enkle tømmerbenker vil kunne gjøre slike turveier enda mer attraktive.

For å øke og lette bruken av de store friluftsområdene, er det viktig med god merking av stier, og informasjonstavler som kan fortelle noe mer om området. Brosjyrer om- og kart over turstier/turveier, ville kunne øke bruken. Denne form for informasjon kan legges inn som en link på kommunens hjemmesider. Dette informasjonsbehovet vil øke etter at Geo Norvegica Geopark ble godkjent opprettet høsten 2006, og tiltak utvikles. Alle tiltak som berører privat inn og utmark må gjøres etter avtale med grunneier. Det er også viktig at grunneier på et så tidlig tidspunkt som mulig orienteres om planer som berører hans/hennes eiendom.

Lardal kommune, har sammen med seks kommuner i Vestfold og Telemark, gått sammen om å utvikle en geopark. Formålet med en geopark er å vise hvordan de geologiske forutsetningene har påvirket biologisk mangfold, landbruk, bosetting, industriutvikling, samferdsel og kultur. Dette prosjektet vil derfor ha uante muligheter når det gjelder tiltak både i friområder og friluftsområder, områder folk må bevege seg i- og til, gjerne til fots. Aktuelle tiltak kan være informasjonstavler ute i områdene, guidede turer, og permanente anlegg/utstillinger. Dette vil gi ringvirkninger i form av turisme og ulike former for næringsvirksomhet.

- Lardal kommune er i gang med å finansiere et utendørs badeanlegg i Kjærra Fossepark for at det skal kunne stå ferdig i 2007. Kanskje vil det kunne etableres et anlegg i forbindelse med geoparken i det samme området? Det vil gjøre Fosseparken enda mer attraktiv og skape en synergieffekt. En slik effekt ser man allerede av Fosseparken og Gråtasstunet.

- Jevn fysisk aktivitet fører til mindre sykdom og dermed mindre sykefravær. Det vil derfor være i arbeidsgiveres interesse å oppmuntre til fysisk aktivitet. Lardal kommune har innført en ordning hvor ansatte som er i fysisk aktivitet minst 1,5 time pr. uke er med i en trekning om gavekort i en sportsbutikk. Denne ordningen bør fortsette, og kan være et eksempel for andre arbeidsgivere.

I de senere år har en del (særlig voksne) begynt å gå i private, kommersielle helsestudioer, som tilbyr variert trening under veiledning. For mange er dette et supplement til den trening de får i et lag eller forening. For andre er det den eneste treningen de driver. Da fysisk aktivitet er målet, kan dette være en god løsning for mange. Arbeidsgivere bør derfor vurdere om denne form for trening bør støttes økonomisk.

- Kommunen bør fortsette å leie ut skolelokaler og gymnastikksalen gratis til lag og foreninger hjemmehørende i Lardal, og som driver med idrett-, fysisk aktivitet eller kulturelle formål. Behovet for innelokaler er økende, og det kan være vanskelig for lag og foreninger å få tildelt treningstider i gymnastikksalen når de ønsker det, og av det omfang de ønsker. Større innendørs treningsarealer med mulighet for avdelinger, bør derfor vurderes.

- Kommunen bør fortsatt støtte lag og foreninger med kulturmidler, og fortsatt forfordle lag ut fra antall aktive medlemmer under 18 år. For tiden utgjør den sistnevnte støtten 35 % av de samlede kulturmidler.

3.3 Kulturbygg – utfordringer

Trivsel og kulturell velferd er viktig for utvikling av livskraftige lokalsamfunn, store som små. I mange lokalsamfunn spiller grendehusene en viktig rolle ved å være et sentrum for aktivitet, trivsel og fellesskap for de som bor i lokalområdet. De er med og opprettholder den lokale identiteten som er viktig for fellesskapet. Slik er det også i Lardal som har Breidablikk og Åsly ungdomslokaler, eid og drevet av henholdsvis Styrvoll og Hem ungdomslag. I tillegg kommer en rekke private lokaler, bl. a. skytterhus, servicebygg i skianlegg, klubblokaler for fotball og sanitetshus. Utfordringen for eierne er å klare kostnadene ved drift, vedlikehold og modernisering.

Ungdomslagene får noe tilskudd til drift over kommunens kulturmidler. Det foreligger ingen politiske signaler om at denne støtten skal øke eller omfatte flere anlegg. Det blir derfor opp til dugnadsånden og kreativiteten i det enkelte lag og forening å sikre drift og vedlikehold av egne bygg.

Lag og foreninger hjemmehørende i Lardal, som driver aktiviteter med kulturelt og/eller sosialt formål, betaler imidlertid ikke leie ved bruk av skolelokaler og gymnastikksal, og det er en ordning som gjør at midler frigjøres til å drive aktiviteter og eventuelt drift av egne bygg.

Kommunen står overfor de samme utfordringer i forhold til sine kulturbygg, som lag og foreninger gjør. Ei stue på Klokkergården er satt i stand, men mye står igjen inne og ute. Det er også behov for opprustning av gymnastikksalen ved ungdomsskolen, som er kommunens samfunnssal. Det samme gjelder det tilstøtende kjøkkenet. Ved mange arrangementer er det plass nok i gymnastikksalen, men ikke ved alle. En komité nedsatt for å se på skolens behov for arealer, skal også se på muligheten for utvidelse/ombygging av gymnastikksalen for bedre å kunne dekke behovene den har som samfunnssal, og de behov det er for arealer til trening og fysisk aktivitet.

4 Mål

Idrett og fysisk aktivitet:

Hovedmål

Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv skal være med på å gjøre Lardal til et godt sted å bo og leve.

Delmål

Anleggene for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv speiler ønsket aktivitetsutvikling.

Alle innbyggere har muligheter for fysisk aktivitet i sitt nærmiljø hele året.

Allmennhetens adgang til et rikt og variert friluftsliv skal økes.

Arbeide for å oppnå et fornuftig og godt samarbeid mellom kommune, næringsliv og berørte grunneiere på anleggs- og aktivitetssektoren.

Føringer

Tiltak baseres på en bærekraftig bruk av naturgitte ressurser.

Tiltak og anlegg for barn og unge prioriteres.

Tiltak som kan utnyttes av mange brukergrupper, og aktiviteter med stor helsemessig betydning prioriteres.

Kulturbygg:

Hovedmål

Kommunens innbyggere har gode og tjenlige kulturbygg.

Føringer

Kommunale kulturbygg vedlikeholdes godt.

5 HANDLINGSPROGRAM

5.1 HANDLINGSPROGRAM FOR IDRETT, FYSISK AKTIVITET OG KULTURBYGG 2007- 2010

Tiltakene er delt inn i tre grupper:

Gruppe A

Tiltak som er klare til å settes i gang i 2007, forutsatt at finansieringen er i orden

Gruppe B

Tiltak som er under planlegging og ikke klare for gjennomføring.

Gruppe C

Reserverliste.

Forkortelser:

SVV = Statens vegvesen, Vestfold

VFK = Vestfold Fylkeskommune

PR = private, dugnad

K = Lardal kommune

SFF = Stiftelsen Kjærra Fossepark

ST/F = stat/fylkeskommune

	Anleggsoppgaver, tilrettelegging og tiltak.	Ansvarlig	I samarb med	Inve st. kost nad	ANLEGGSSSTART - FINANSIERING (i 1000 kr.)													
					Totalt			2007			2008			2009/20010				
					K	ST/F	PR	K	ST	PR	K	ST	PR	K	ST	PR		
	Nærmiljøanlegg																	
C	Aktivitetsbakke/ski-leik i Borgen, fylkesanlegg for langrenn	Svarstad Idrettslag																
C	Tur vei Svarstad - Lindsverklegga	Lardal kommune	SW															
	Ordinære anlegg																	
B	Turløypakart Oppsalfjell	Lardal o-lag																
C	O-kart Kjærra	Lardal o-lag																
B	Innendørs skytebane 15x25 m.	Styrvoll Skytterlag																
C	Idrettshall/kulturhus	Lardal kommune																
C	Ombygging/utbygging gymsal u.skole	Lardal kommune																
C	Rideanlegg	Grunneier	Private															
	Rehabilitering																	
C	Fylkesanlegg for Langrenn i Borgen – oppgradering løypenett og skistadion	Svarstad Idrettslag																
C	Rehabilitering av Idrettsgarderober ved Lardal barneskole. Tilrettelegges for handicappede.	Lardal kommune																
B	Breidablikk, utbedring	Styrvoll UL																
C	Lågstien . rehabilitering av etablert del	Lardal kommune	Gr-eiere															
	Sum																	
	Friluftsliv																	
A1	Ny badeplass i Kjærra Fossepark	Lardal kommune	Kjærra Fossepark VFK	5.217	2207	3946	271											

A2	Infotavler i Kjærra Fosspark om parken som besøksmål som del av Gea Norvegica Geopark, og om livet i elva og områdets kulturhistorie	Geopark-prosjektet	Kjærra Fosspark og Lardal kommune	5			5											
B	Utarbeide en vurdering for en mer samlet informasjon og skilting i Kjærra Fosspark.	Stiftelsen Kjærra Fossepark	Lardal kommune Geopark-prosjektet															
B	Bru over Kjærringhølen iht reguleringsplan	Kjærra Fossepark	Lardal kommune															
C	Lyssette Kjærra Fossepark	Kjærra Fossepark	Lardal kommune															
C	Geo Norvegica-parken i Vestfold og Telemark. Ulike tiltak for undervisning, turisme og næringsutvikling.	Private Lardal kommune	Geopark-Prosjektet Lardal kommune															
B	Videreføre, utvikle og vedlikeholde topturer, skilte og gjøre dem kjent, kart.	Svarstad Idrettslag	Grunn-eiere Lardal Kommune															
B	Sammenhengende veg/turveg Strandafeltet - Dalelva – Gåserud bru, "missing-link-tiltak"	Frivillige	Grunn-eiere SVV Lardal kommune															
C	Gang-/sykkelvei /turveg Sykehjemmet, Hjerpeland, skisenteret, Svarstad "missing-link-tiltak"	Lardal kommune	Grunn eiere															
C	Gjennomføring av plan RV 40 – Daleelva	Lardal kommune	SVV															
C	Gang sykkelveg Tollhaugen- Svarstad Sentrum	Statens vegvesen	Lardal kommune															
C	Gang sykkelveg Lofstadfeltet - Steinsholt sentrum	Statens vegvesen	Lardal kommune															
C	Parkeringsplass ved Vindfjelltunet	Privat	Gr-eiere															
C	Ferdigstille Lågastien fra Hvitvingfoss til Steinsholt	Frivillige	Lardal kommune															

C	Arbeide for at turistforeningens turløype fra Sandefjord til Hardangervidda tangerer Lardal over Gavelstad og videre til Omholtfjell over Kjærra Fossepark og Solskaret. Må vurderes om det kan sees i sammenheng med prosjekt "Pilegrimsled"	Turistforeningene	Lardal kommune											
C	Avklare om det er grunnlag for en Pilegrimsled fra Vestfold over Kjærra mot Vinje.	Kommuner i BTV - samarbeidet												
C	Arbeidet med Kullveien og Heiveien videreføres	Frivillige	Lardal kommune											
	Sum			5222	2207	3946	276							
	Kulturbygg													
C	Idrettshall/kulturhus, jfr. ordinære anlegg	Lardal kommune												
B	Ferdigstille pipe stue Klokkergården	Lardal kommune	Tunstyret	65										
C	Rehabiliteringsarbeid er Klokkergården	Lardal kommune	Tunstyret											
C	Utrede muligheten for auditorium/møterom for innbyggerne og kommunestyret i låven på Klokkergården.	Lardal kommune	Tunstyret											
C	Skulpturverksted i Kjærra Fossepark	Kjærra Fossepark	Lardal kommune Private											
	Sum			65										

5.2 HANDLINGSPROGRAM FOR IDRETTS- OG AKTIVITETSTILTAK 2007 – 2010

Aktivitet	Ansvarlig	I samarbeid med:	Total driftsutgift pr.år.	Merkostnad for kommunen pr år	Stat/fylke pr. år	Start år:	Kommentar
NM i Duathlon 2007	Svarstad Idrettslag						
Styrvoll Skytterlag arrangerer Norgescupstevne i 2007	Styrvoll Skytterlag						

Ta initiativ til å overføre kommunens trimopplegg for ansatte til andre bedrifter i kommunen	Lardal kommune	Private arbeidsgivere					
Informere innbyggerne om muligheten for bruk av gapahuken ved barneskolen.	Lardal kommune						

5.3 HANDLINGSPROGRAM FOR DRIFT AV IDRETT, FRILUFTSLIV OG KULTURANLEGG 2007 - 2010

	Ansvarlig	I samarbeid med:	Total driftsutgift pr.år.	Merkostnad For kommune pr år	Startår:	Kommentar
Løypenettet opprettholdes sommer og vinter. Sammenheng i løyper mellom Vindfjell - Presteseter - Skrim	Turistforening	Svarstad Idrettslag Skifellesskapet				
Kultivering av vann og vassdrag for å opprettholde fiskbare bestander.	Grunneiere	Lardal kommune Lardal JF				

6 Litteraturhenvisninger

Fylkesplan 2006-2009

Vestfold Fylkeskommune

Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005-2009

Helse og Omsorgsdepartementet 2005

Kommunedelplan for idrett, friluftsliv og kulturanlegg 2000-2003

Lardal kommune

Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet, veileder V-0798

Kulturdepartementet 2000

Kommuneplanen for kultur 2004 – 2007

Re kommune 2004

Kommuneplanens langsiktige del 2005 – 2014

Lardal kommune 2005

Norges Idrettsforbund og Olympiske komités hjemmeside: Ulike artikler under Forskning

Sosial og Helsedirektorates hjemmeside: Ulike artikler under Fagnytt

St.meld. nr.14 (1999-2000) Idrettslivet i endring

Kulturdepartementet 1999

St.meld. nr. 39 (2000-2001) Hovedlinjer i en ny friluftspolitikk

Miljøverndepartementet 2000

Tilstandsrapport 2003, Om idrett og fysisk aktivitet i Norge

Kulturdepartementet 2003